

فاز صفر طرح عیار سایبری ایران؛ بررسی اولیه از شاخص‌های سایبری جهان

فناوری اطلاعات و ارتباطات به‌عنوان بستر اصلی توسعه در جهان امروز، نیازمند ارزیابی مستمر و تعریف شاخص‌های ملی برای سنجش وضعیت سایبری کشورهاست که پژوهشگاه فضای مجازی با طرح «عیار سایبری ایران» به تلاش سیدنصیب‌الله دوستی مطلق، آن را منتشر کرده است.

فناوری اطلاعات و ارتباطات مهم‌ترین و پدیده‌آمیزترین بستر در جهان توسعه‌یافته کنونی است. امروزه این ساحت چنان زندگی ما را از تمام جوانب در بر گرفته است که گویی به‌طور اساسی در اتمسفری جدید تنفس می‌کنیم و مسائل انسانی (از مسائل اقتصادی، نظامی و امنیتی تا ارتباطی، علمی و پژوهشی) همه در این بستر ریشه دوانده و رشد می‌کنند. اکنون به‌سختی می‌توان زندگی پیش از فناوری‌ها و نوآوری‌های اطلاعاتی و ارتباطی را تصور کرد. در این بستر نوین، همه‌چیز سریع‌تر، دقیق‌تر، باکیفیت‌تر (و حتی آسیب‌زاتر) است؛ به‌طوری‌که عقب ماندن یا درجا زدن در مسیر پیشرفت‌های فناورانه و سایبری به‌سختی قابل جبران است.

در چنین شرایطی، ضروری است که نقشه‌ای به‌روز در دست داشته باشیم و لحظه‌لحظه دستاورد و مرزهای این عرصه را رصد کنیم و از آن مهم‌تر، چشم‌اندازی درست از جایگاه خود در این مسیر پرشتاب داشته باشیم. مؤسسه‌ها و نهادهای مختلفی در سراسر دنیا به دلایل گوناگون دست به تهیه نقشه‌هایی می‌زنند و گزارش‌هایی کارشناسانه از وضعیت بسترهای اطلاعاتی و ارتباطی خود و دیگر کشورها تهیه می‌کنند. این پژوهش‌ها شاخص‌هایی (مانند شاخص امنیت سایبری، شاخص دولت الکترونیک، شاخص اقتصاد دیجیتال و...) برای ارزیابی وضعیت فناوری‌های سایبری تعریف می‌کنند سپس با جمع‌آوری داده‌های میدانی بر طبق آن شاخص‌ها، وضعیت هر کشور را سنجیده و فهرستی منتشر می‌کنند که رتبه و جایگاه کشورها را نشان می‌دهد.

پژوهشگاه فضای مجازی برای به دست دادن تصویری دقیق از «عیار سایبری ایران» طرحی تحقیقی با همین عنوان در تعریف کرده است. گزارش حاضر فاز صفر طرح «عیار سایبری ایران» است. در این مرحله مطالعات و پژوهش‌های صورت گرفته توسط نهادها و مؤسسات بین‌المللی (همچون اتحادیه اروپا، سازمان ملل، اتحادیه بین‌المللی مخابرات و...) را دیده‌ایم و شاخص‌های تعریف‌شده در این مطالعات را ارزیابی کرده‌ایم. با مرور این تجارب پژوهشی و پیشینه این تحقیقات می‌توانیم مسیر را برای گام‌های بعدی این طرح آماده کنیم.